РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за придобиване на научната и образователна степен „доктор” на тема „Правно положение на бенефициера по договора в полза на трето лице“

Автор на рецензията: доц. д-р Галина Петрова Димитрова, Юридически факултет, СУ „Св. Климент Охридски“

1. Данни за автора на дисертационния труд

Петър Топуров е роден на 29.10.1989 г. в гр. Пловдив. Средното си образование завършва в НГДЕК през 2008 г. През 2015 г. завършва специалност „Право“ в СУ „Св. Климент Охридски“. Преминал е курс по английски и италиански език, осъществил е докторантска мобилност по програма „Еразъм +“ в университета в Болоня. Успешно е положил изпит за адвокати и младши адвокати, има и придобита правоспособност за помощник-частен съдебен изпълнител. От 2018 г. е адвокат. От 2019 г. досега е асистент по Гражданско и семейно право към ИДП на БАН. Също така е хоноруван асистент в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ от 2021 г.

2. Данни за докторантурата

На 01.01.2017 г. Петър Топуров е зачислен като докторант в ИДП – БАН. Положил е успешно изпитите по всички дисциплини, включени в индивидуалния му план. Отчислен е с право на защита на 10.10.2019 г.

3. Данни за дисертацията

Представеният за рецензиране дисертационен труд е с обем от 355 страници и съдържа увод, 6 глави, заключение, списък на използваните източници и цитираната практика, като и декларация за оригиналност.

В увода се обосновава важността и актуалността на изследвания въпрос както в теоретичен, така и в практически план. Заслужава внимание констатацията на автора за наличието на противоречива съдебна практика и различни становища в теорията. Това е достатъчно основание той да се насочи към изследването на договора в полза на трето лице. В увода прецизно са формулирани предметът, целите, задачите и методологията на изследването.

Още в увода уместно авторът приема, че договорът в полза на трето лице е договорен модел, посредством който се разпростира действието на договора и по отношение на неучастващите по него трети лица. Тезата е, че той няма характер на самостоятелен вид договор по смисъла на особената част на ЗЗД, а уговорката в полза на трето лице може да намери приложение в различни по своя предмет договори, която е правилна.

В първа глава, посветена на анализа на историческото развитие на изследвания въпрос, е проследена подробно уредбата по римското право, възгледите на правните учени през Средновековието – правната школа на каноницте, договарянето в полза на трети лица в Кастилското кралство, цивилистичната правна школа. Подобаващо внимание е отделено на становищата в правната наука през XVII-ти и XVIII-ти век. Авторът подробно анализира уредбата на правното положение на бенефициера по отменения български Закон за задълженията и договорите и становищата в теорията по време на действието му. Достигнатият в изложението извод е, че е налице приемственост, но и усъвършенстване на правната уредба относно положението на бенефициера.

Във втора глава е извършен пространен сравнителноправен анализ на положението на бенефициера по договора в поза на трето лице. Обхванатa е правната уредба във Франция, Италия, Белгия, Германия, Гърция, Швейцария, Руската федерация, Великобритания, Съединени американски щати, Китай, Република Южна Африка, Монголия, Шотландия, Луизиана и Квебек. В тази

част изложението разкрива общите моменти, спецификата и тенденциите в уредбата на договарянето в полза на трети лица в различните правни системи. Авторът прави няколко извода с приносен характер, като обединява правните системи според етапа им на развитие – някои от тях са в ранен етап на развитие, други не са реформирани, а трети се характеризират със съществена законодателна реформа.

Предмет на анализ в трета глава е понятието за трето лице по смисъла на чл. 22 ЗЗД. Прието е, че прецизно е становището, според което договорът в полза на трето лице е правна сделка с действие върху чужд правен кръг. По същество, в тази глава е концептуализиран въпросът, към изследването на който е насочен представеният труд, като е направен критичен преглед на правното положение на бенефициера. Съществен принос представлява предложението за законови промени, които да гарантират защитата на правната сигурност – изричното регламентиране на момента на възникване на правото на бенефициера, като следва да се отдаде предпочитание на прякото придобиване на правото, освен ако в закона или в договора е предвидено друго. Авторът подкрепя с богата аргументация своето предложение. Особено важни са критичните бележки относно теориите, обясняващи правното положение на бенефициера, но със съществена ценност е изложението, което посочва недостатъците в уредбата на изследвания въпрос в българското законодателство, което представлява оригинален принос в правната наука. В тази глава авторът е направил извод, че действащото законодателство не ограничава възможността да се договоря както в полза на физически лица, така и в полза на юридически лица. Специално внимание в четвърти параграф на тази глава е отделено на договарянето в полза на ненавършили пълнолетие. Подходът на автора заслужава одобрение, защото отчита особеностите в правното положение на лицата под 18 години. Авторът подкрепя тезата, че отказът на детето от уговорката в негова полза е нищожен. Заслужава

адмирации анализирането на договарянето в полза на заченати, на съпруг и в полза на юридически лица в самостоятелни параграфи на посочената глава (пети, шести и седми). Изследването в това отношение представлява значим принос в българската правна теория. Интересна е тезата, че брачният договор може да съдържа уговорка и в полза на други лица, освен децата от брака, като авторът се присъединява към едно становище, което възприема много широко тълкуване на кръга от възможни субекти, включително такива, които имат право на издръжка от някой от съпрузите.

С голяма значимост за цялото изследване, а и сама по себе си, се отличава глава четвърта. В нея авторът разглежда ползите, които могат да се уговарят с договора в полза на трето лице. Оригинален принос представлява изследването върху понятието за полза по смисъла на чл. 22 ЗЗД. В тази глава е направено важното разграничение между същинските и несъщинските договори в полза на трето лице. В третия параграф авторът обосновава извода, че от тълкуването на договора може да бъде установено дали уговорката за плащане на трето лице, изпълнението на чуждо задължение или поемането на чужд дълг водят до възникването на субективно право на третото лице в качество на бенефициер по смисъла на чл. 22 от ЗЗД или не. Съществен принос представлява изследването в четвърти параграф на посочената глава на особеностите при уговарянето на вещни права върху недвижими имоти в полза на трето лице. Особено ценни и с безспорен приносен характер са предложенията за законови промени, които да гарантират защитата на правната сигурност. В следващия параграф е обсъден въпросът, касаещ уговарянето на определени имуществени права за бенефициера, като е анализирана възможността бенефициерът да придобие имуществените права по отношение на правата върху интелектуална собственост, като за неимуществените тя е отречена. В шестия параграф е направен извод, че

наследимостта на ползата зависи от същността на уговореното право и дали то е с оглед на личността.

Предмет на анализ в пета глава са приемането и отказът на бенефициера да се ползва от уговорката в негова полза. Авторът приема, че по отношение на характера на заявлението на бенефициера е налице преобразуващо право, като отново богато аргументира своята теза. Становището заслужава подкрепа. Тук се представят видовете приемане, като обосновано е прието, че липсва конкретно изискване за форма по отношение на заявлението на бенефициера. В резултат на задълбочен анализ е направен извод, че изявлението на бенефициера да се ползва от уговорката в негова полза представлява потестативно право. Изложението по въпросите за характера и начините на упражняването на приемането и отказа представлява значим принос на автора в правната наука. Такъв е и предложението за изрично законодателно уреждане на действието на отказа.

Последната глава е посветена на правното положение на бенефициера. Подробно са анализирани валутното и външното отношение – обстойното разглеждане на отношенията на бенефициера с промитента и стипуланта, представлява много значим принос. Такъв характер имат и изследването, касаещо положението на бенефициера като кредитор, както и интереса на стипуланта да иска изпълнение на обещаното, но само в полза на бенефициера. Авторът правилно приема, че бенефициерът няма качеството на страна по договора. Подобаващо внимание в изложението е отделено на отмяната на уговорката в полза на трето лице и на наследимостта на правото на отмяна. Авторът аргументира нуждата от нарочно уреждане на възможност стипулантът да приобщи към своя патримониум вече възникналото право или да посочи нов бенефициер.

В заключението са представени резултатите от изследването.

Представената дисертация е оригинален авторски труд на докторанта.

Авторефератът е напълно достатъчен и като обем, и като съдържание и точно съответства на структурата и съдържанието на дисертацията.

Дисертационният труд е актуален и представлява значимо и с много високо качество изследване. По-важните научни приноси бяха посочени и са вярно отразени от Петър Топуров в „Справка за приносите на дисертационния труд“.

Петър Топуров има 7 статии – 6 публикувани и една приета под печат, по темата на дисертационното изследване.

4. Заключение

Дисертационният труд „Правно положение на бенефициера по договора в полза на трето лице“ представлява прецизно изследване, чиито резултати са с голяма теоретична и приложна значимост. Трудът е структуриран, изложението е последователно и аргументирано, авторът демонстрира високо ниво на теоретична подготовка и познаване на изследваните въпроси.

Дисертационният труд съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката.

Всичко това ми дава основание убедено да твърдя, че дисертационният труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИДП при БАН, и **предлагам да бъде присъдена на Петър Топуров научната и образователна степен „доктор“ в научната специалност 3.6 Право (Гражданско и семейно право).**

12.05.2023 г. Рецензент

доц. д-р Галина Димитрова